

1. Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην επίτευξη δύο συμπληρωματικών στόχων:

- Να παράσχει ένα αποτελεσματικό εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού, στις εκδοτικές επιχειρήσεις ημερήσιου τύπου (καθώς επίσης και στις υπόλοιπες επιχειρήσεις μέσων μαζικής ενημέρωσης).
- Να παράσχει ένα υπόδειγμα (και το συναφές με το υπόδειγμα αυτό γλωσσικό πλαίσιο ανάλυσης), η μελέτη του οποίου (είτε η χρήση του οποίου) θα εγείρει μια βαθύτερη κατανόηση, όσον αφορά τους αναγνώστες ημερήσιου τύπου και τις ανάγκες τους.

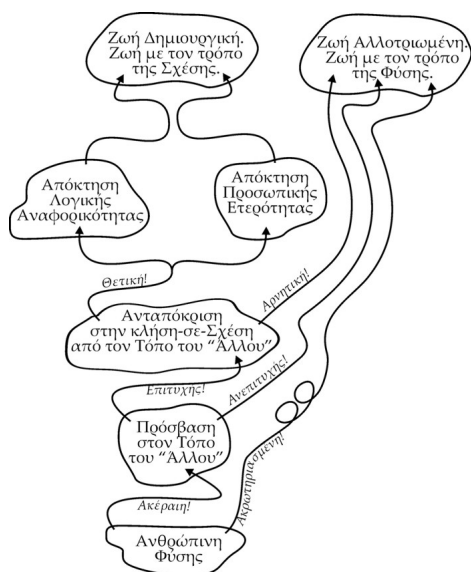
Το περιεχόμενο της εργασίας αυτής θεμελιώνεται πάνω σε ένα σύνολο παραδοχών (αξιωμάτων), το οποίο της δίνει νόημα:

- Σκοπός των κερδοσκοπικών επιχειρήσεων μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι η επίτευξη υψηλής μακροχρόνιας οικονομικής βιωσιμότητας και υψηλής μακροχρόνιας οικονομικής αποδοτικότητας, με τρόπους οι οποίοι συμβάλλουν μόνο θετικά στην ευρωστία όλων των ενδιαφερομένων μερών (μετόχων, αναγνώστων, τηλεθεατών, εργαζομένων, προμηθευτών, κοινωνικού περίγυρου, κρατικών υπηρεσιών, κ.λπ.).
- Ευρωστία είναι η διεύρυνση της δυνατότητας αυτοσυντήρησης, υπό όρους υπαρκτικής ακεραιότητας, λογικής αναφορικότητας, προσωπικής ετερότητας και ελευθερίας.
- Η ανθρώπινη φύση, στο βαθμό στον οποίο παραμένει ακέραιη, παρέχει τη δυνατότητα ανάπτυξης της «προσωπικής υπόστασης»¹.
- Αποτελεί ισχυρή μεθοδολογική βάση, η ασθενής εκδοχή της λεγόμενης «ανθρωπικής αρχής»: «το σύμπαν τείνει εξ αρχής οργανικά στη δημιουργία συνθηκών αυτογνωσίας του, δηλαδή λογικής ζωής»².
- Τα κοινωνικά ζητήματα αποκτούν πραγματική υπόσταση, κυρίως, όταν εξετάζονται ως συνάρτηση σχέσεων³.
- Ο σημερινός (στο απόγειο του διερχόμενου κρίση «νεωτερικού υποδείγματος») μέσος αναγνώστης, υπαγόμενος σε μια αδυσώπητη δυναμική αλλοτρίωσης⁴, χαρακτηρίζεται από ένα, μικρότερο ή μεγαλύτερο, ανθρωπολογικό έλλειμμα.
- Η βία (συμβολική, νοητική, ψυχολογική κ.λπ.) αναστέλλει τη δυνατότητα εκδήλωσης ανθρώπινης δημιουργικότητας.

Η προσέγγιση του αντικειμένου είναι διεπιστημονική (δημιουργική σύνθεση διαφόρων επιστημονικών θεωριών) και ολιστική (προσέγγιση η οποία διαβλέπει μια οργανικού τύπου

διασύνδεση μεταξύ φαινομενικά ανεξάρτητων μορφών), ενώ η τεκμηρίωση των συμπερασμάτων βασίζεται: στην φιλοσοφική ανθρωπολογία, και στις επιστήμες: Κυβερνητική, Διοικητική, Ψυχολογία, και Κοινωνιολογία.

2. Βασικές έννοιες.

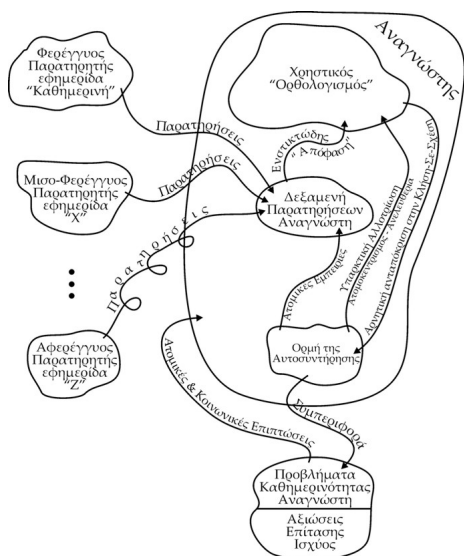
Σχέδιο 1. Υπόδειγμα φιλοσοφικής ανθρωπολογίας

Οι αναγνώστες του ημερήσιου τύπου – όπως και κάθε άλλη ανθρώπινη ύπαρξη – είναι προικισμένοι κατ' αρχήν με την ανθρώπινη φύση, η οποία τους εξασφαλίζει εν δυνάμει – σε όρους κλινικής ψυχολογίας (Ζακ Λακάν) - την λογική αναφορικότητα και την προσωπική ετερότητα. Εφόσον αυτοβούλως ο άνθρωπος επιλέξει, σε υπαρξιακό επίπεδο, να ζήσει στην πραγματικότητα (ως σχέση με έναν ενεργούμενο ως κλήση-σε-σχέση λόγο), τότε θα ζήσει σε μια πληρότητα προσωπικής ελευθερίας και ετερότητας. Την κατάσταση αυτή, την ονομάζουμε υπαρξιακή «ακεραιότητα» του ανθρώπινου προσώπου (Σχέδιο 1).

Η εξέλιξη αυτή όμως δεν είναι η μοναδική. Κάθε άνθρωπος είναι δυνατό να εκπέσει σε μια κατάσταση αλλοτρίωσης, δηλαδή στην έκπτωση από την πληρότητα της προσωπικής ελευθερίας και ετερότητας στην εξομοίωση και ουδετεροποίηση που επιβάλλουν οι απρόσωπες απαιτήσεις του φυσικού είδους. Στην κατάσταση αυτή, η φύση αυτονομείται, οι φυσικές λειτουργίες της ζωής γίνονται υπαρκτικός αυτοσκοπός και ως ύπαρξη λογαριάζεται η επιβίωση και όχι η σχέση. Οι τρόποι οι οποίοι οδηγούν σε αυτή την δυσμενή εξέλιξη είναι οι εξής:

- Την ανθρώπινη φύση «ακρωτηριάζουν» άμεσα διάφορες πρακτικές του βίου, οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στο πολιτισμικό υπόδειγμα της «νεωτερικότητας» και στις διάφορες «μόδες» συμπεριφοράς τις οποίες αυτό παράγει.
- Ο άνθρωπος αδυνατεί να έχει πρόσβαση στον τόπο του «Άλλου» για λόγους εξωγενείς. Η έλλειψη ζωτικού χρόνου, η έλλειψη μόρφωσης (η γλωσσική πενία), η κουλτούρα (λεπτής) βίας και μαζοποίησης κ.ά., μπορεί να αποστραγγίζουν τη ζωτικότητα του ανθρώπινου βιοψυχικού οργανισμού σε βαθμό που να αναστέλλεται η εκ φύσεως δοσμένη σε αυτόν δυνατότητα πρόσβασης στον τόπο του «Άλλου».
- Η – σε όρους φιλοσοφικής ανθρωπολογίας – άρνηση του ανθρώπου να αποδεχτεί την κλήση-σε-σχέση από τον ενεργούμενο λόγο τον ευρισκόμενο στον τόπο του «Άλλου». Με άλλους όρους, η ατομοκεντρική προτεραιότητα του ανθρώπου.

3. Λειτουργικό υπόδειγμα ημερήσιου τύπου 1ης τάξης.

Σχέδιο 2. Λειτουργικό Υπόδειγμα Ημερήσιου Τύπου 1ης Τάξης

Ορίζουμε (χρησιμοποιώντας την μεθοδολογία Checkland) ως «λειτουργικό υπόδειγμα ημερήσιου τύπου 1ης τάξης», βλέπε «Σχέδιο 2» εκείνο το υπόδειγμα το οποίο διακρίνεται από τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- **Ιδιοκτησία:** Η εκδοτική επιχείρηση ανήκει στους ιδιοκτήτες της.
- **Ενδιαφερόμενα μέρη:** Οι ιδιοκτήτες, οι μέτοχοι μειοψηφίας, τα διοικητικά στελέχη, οι εργαζόμενοι, οι προμηθευτές, οι διάφορες κρατικές υπηρεσίες, οι αναγνώστες/τηλεθεατές/ακροατές κ.λπ., οι διαφημιζόμενοι, οι διαφημιστές, ο ευρύτερος κοινωνικός περίγυρος.
- **Λειτουργία/Σκοπός:**
 - Η επίτευξη βραχυπρόθεσμης οικονομικής κερδοφορίας και βραχυπρόθεσμης οικονομικής βιωσιμότητας, με κάθε δυνατό τρόπο, τον οποίο ο «χρηστικός ορθολογισμός» θα προκρίνει ως αποδεκτό.

- Η εκδοτική επιχείρηση αρχικά επιλέγει την ομάδα αναγνωστών (με κοινή κοσμοθεωρητική «απόφαση») στην οποία κυρίως θα απευθυνθεί. Στη συνέχεια ενσωματώνει δεδομένα, πληροφορίες και γνώμες (intelligence), τέτοια, που να είναι συμβατά με τις κοσμοθεωρητικές προτιμήσεις των αναγνωστών στους οποίους απευθύνεται, προκειμένου οι αναγνώστες αυτοί να κατατάσσουν την δραστηριότητα της ανάγνωσης της συγκεκριμένης εφημερίδας στα θετικά μέσα επίτασης της ισχύος τους.
- Η κάθε εφημερίδα θεωρεί ως «εξωτερική παράμετρο» την κοσμοθεωρητική «απόφαση» των αναγνωστών και προσπαθεί να μεγιστοποιήσει την κερδοφορία και τη βιωσιμότητά της προσαρμόζοντας το περιεχόμενο και την ποιότητα της δημοσιογραφικής ύλης της, στην κοσμοεικόνα εκείνων των ομάδων αναγνωστών που θεωρεί, οικονομικώς, πιο συμφέρουσα.
- Στην οργανωσιακή δομή της εκδοτικής επιχείρησης και μάλιστα στον άξονα: «δομή» (ιεραρχία) – «συμπεριφορά» (δημιουργικότητα, ελευθερία), το σημείο ισορροπίας είναι εγγύτερα προς το άκρο της «δομής». Αυτό σημαίνει ότι, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, η χρήση μιας ποικιλίας μορφών βίας (συμβολική, νοητική, ψυχολογική) προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι αναγκαία για τη διατήρηση της ακεραιότητάς της.
- **Αποδέκτες:** Οι αναγνώστες/τηλεθεατές/ακροατές κ.λπ., οι διαφημιζόμενοι.
- **Περιορισμοί:** Διαμορφώνονται δυναμικά και σε συνάρτηση με την τρέχουσα, κάθε φορά, πληθώρα ή σπανιότητα σχέσεων αμοιβαιότητας με τα διάφορα έτερα ενδιαφερόμενα μέρη.
- **Κοσμοεικόνα:** Εκείνη η οποία έχει καθιερωθεί να ονομάζεται «νεωτερικό υπόδειγμα». Συνοπτικά: θελημένη παραίτηση από την οντολογική ερμηνεία της πραγματικότητας, χρηστικός ορθολογισμός (ο ορθολογισμός είναι έγκυρος στο ποσοστό που είναι χρηστικός, λειτουργικά αποδοτικός), κανονιστικός ευδαιμονισμός, εξομοίωση/ομοιομορφοποίηση των ατόμων.

4. Λειτουργικό υπόδειγμα ημερήσιου τύπου 2ης τάξης.

